

Pere Riera

(entrevistat per Carles Batlle)

Pere Riera Ortiz és un autor tímid amb trenta-dos anys a l'esquena. Oficialment jove, doncs. Diu que és pallaso a l'escenari, però és discret i mesurat a terra ferma. Són coses del teatre. Entre els mortals, té l'actitud prudent d'un gentleman en hores baixes, i potser per això, conrea una escriptura essencialment britànica: precisió formal, domini de la tècnica, agudeses de llenguatge i pocs malabarismes experimentals. Coherent fins al moll dels ossos, s'ha mantingut fins ara en un segon rengle, no fos cas que algú l'assenyalés amb el dit. Fa pocs mesos —de fet, poc abans de fer aquesta entrevista—, ha estrenat al Teatre Lliure El factor Luxemburg. No tinc cap mena de dubte que el virtuosisme de la seva escriptura i la humanitat dels temes que aborda ben aviat li faran trencar algun plat.

Veig que vas estudiar Dret?

Sí.

Vull dir: encara t'interessa? Té alguna cosa a veure amb el que escrius?

En absolut, res, m'hi vaig posar acabat de sortir de l'institut, per inèrcia. Mai no m'havia plantejat que faria res de teatre. Però aviat ho vaig deixar, va ser un fracàs estrepitosos...

I el teatre?

Va ser una fugida endavant: dos anys perduts al món de les lleis! Durant la carrera, m'avorria molt i feia el pallaso. Els companys em deien que tenia molta xispa, que per què no m'hi dedicava. I els vaig fer cas.

Però primer vas passar per Història de l'Art.

Va ser alhora. Vaig canviar de facultat, tenia ganes —«fam»— d'il·lustrar-me, i també vaig començar a fer d'actor a l'escola de teatre de Xavier Gratacós, i vaig cursar un curs amb l'Antonio Simón. Finalment, vaig entrar a l'Institut del Teatre.

Com actor, també?

No. Aviat em vaig adonar que quan trepitjava l'escenari no suportava estar davant del públic...

I et vas apuntar a Direcció i Dramatúrgia.

Sí.

Ara també fas de pedagog: classes d'Història del teatre a l'escola Aules, al Col·legi del Teatre; de Teoria i literatura dramàtiques a l'Institut del Teatre, també d'Interpretació teatral... La teva activitat docent —i la recerca que comporta— incideix d'alguna manera en la teva activitat creativa?

Mai no m'he parat a pensar-ho; de fet, així que vaig començar a fer teatre, encara com a actor, ja em vaig posar a donar classes; després, em van demanar d'escriure per als alumnes, tallers, escenes...

I això et va despertar el cuquet de l'escriptura?

No, mai no he sentit cap necessitat personal d'escriure, ho he anat fent tot perquè m'ho han demanat.

Tot?

No, tot no, però gairebé tot ha vingut suggerit o proposat d'una manera o altra, en l'àmbit acadèmic o en petites companyies, amics...

I no creus que l'encàrrec pot interferir o debilitar la creativitat?

No ho sé, d'entrada, si no hi hagués hagut encàrrec, potser mai no m'hi hauria posat. M'hi sento còmode.

Però en la teva escriptura hi ha algunes reelaboracions de textos universals: *La bella Galatea* de Franz von Suppé, *M'estimes, oi!* a partir de textos de Noel Coward i Dorothy Parker, *L'àguila de dos caps* de Jean Cocteau, *Baal* de Bertolt Brecht, *Hamlet* de Shakespeare, *Estricta vigilància* de Jean Genet, etc.

Sí, he potinejat Cocteau, Shakespeare, Genet... I també m'he atrevit amb d'altres gèneres...

Has fet un musical, *Muda*.

Sí. Em fa una certa vergonya. El més positiu de l'experiència és que va ser el meu primer text original original. Estava pensat per a dues actrius concretes, les cançons em venien una mica imposades, jo havia de fer el lligam entre el text i la dramatúrgia.

Per què et fa vergonya?

El vaig veure al Teatre Municipal de Banyoles. Vaig intentar «col·locar» un

tema meu —els atemptats de l'11 de març— a partir d'una estructura que em venia «imposada». Van fer dos bolos i es va acabar la cosa.

Però després has fet textos molt interessants, molt ben escrits.

Si tu ho dius... Gràcies.

I tant! Jo destacaria *El factor Luxemburg* i *Desclassificats*. Hi ha temes comuns a les dues obres; per exemple, el tema de l'estabilitat, tant l'afectiva com la laboral: la por a perdre alguna cosa, la necessitat d'aconseguir, la competitivitat...

Saps que no m'ho havia plantejat mai, això?

El què? El tema o que l'hi posis, a les teves obres?

Això darrer.

No m'ho crec. I també et preocupa el dilema de tenir fills o no tenir-ne. M'equivoco? Deu ser cosa de l'edat. (*Riu.*) Sí, deu ser el que toca.

I la responsabilitat que això comporta. De fet, podríem parlar en general d'assumir responsabili-

tats: la que comporta la paternitat, la relació de parella, l'habitatge...

Faré 33 anys, tinc una relació de parella estable. És el moment de fer un projecte de vida compartit, que implica tenir fills, esclar, tinc moltes ganes de tenir-ne... Això és més important que escriure. Vull dir que això suposa tancar-te a algunes possibilitats, renunciar, triar...

Suposo que no parles de la teva dedicació al teatre?

De moment, no.

De moment? Creus que l'escriptura és compatible amb el teu model d'existència actual?

No la veig prioritària en absolut, no sento aquest batec, aquesta necessitat... Sóc un individu passiu; si quedant-me en un segon pla beneficior algú altre, millor.

Caram...

Segurament no és una virtut, és un defecte.

Doncs és una pena, la teva escriptura —opinió personal— és de les més sòlides de les noves generacions.

Però deixem les floretes a part...

Millor.

Per què quan escrius t'interessen tant les dinàmiques de poder, o les relacions entre poder i moral...?

«Dilemes» entre poder i moral.

...?

Sóc conscient d'haver forçat aquesta temàtica més enllà dels límits de l'encàrrec (quan hi ha hagut encàrrec). M'interessa el dilema com a instrument dramàtic. Pel que fa a la temàtica, no tinc clar si hi ha una «veritat» única, o última. I traspasso l'interrogant a la escriptura. En el món en què vivim, en què s'accepta la llibertat d'enunciar i confrontar punts de vista, s'acaba imposant una mena d'«insubstancialitat» de les idees.

M'ho aclareixes una mica?

Parlo del regnat de la demagògia.

Una mica més.

M'agrada pensar que n'hi ha d'haver una, de veritat, una raó que busco a partir de la meua escala de valors, dels meus principis...

Una mica messiànic...

Sí, una mica messiànic de part meua, ho assumeixo. M'agrada dir que hi ha una veritat i que l'hem de localitzar.

Però no creus que una de les grans possibilitats —o virtuts— del teatre és ensenyar que la realitat és polièdrica, demostrar que es pot contemplar des de molts punts de vista, que no hi ha una única perspectiva, o una perspectiva correcta? De fet, el final obert d'*El factor Luxemburg* em donaria la raó.

Ja. Però que, en aquest final obert, els personatges siguin com una mena de totils morals no vol dir que no hi hagi com una mena de superestructura que marqui uns dictats que siguin vàlids per a tothom. D'altra banda, aquesta obertura final, aquest al·legat a favor de la llibertat, no deixa de ser un punt de vista —el meu punt de vista— sobre la història.

L'ambigüitat com a veritat?

Per què no?

És una paradoxa?

A tu t'ho sembla?

Un parell de coses més: a nivell formal, la teua escriptura és molt tècnica, és un plaer «degustar-la», domines els recursos de l'«ofici»...

M'ho prenc com un altre compliment...

La teua escriptura no sembla gaire preocupada per l'exploració de les possibilitats expressives de la dramàtica contemporània.

Una de freda i una altra de calenta.

És una constatació. Tendeixes cap a models més consolidats, menys deconstruïts, si vols dir-ho així. Cap a «l'obra ben feta». Què me'n dius?

Com que estic en una fase embrionària del meu procés com a autor, penso que no és una mala cosa ser fidel a l'ortodòxia, partir de les beceroles... A mesura que tingui necessitat de fer aquesta exploració formal, ja ho aniré fent. Algú —un professor i dramaturg— em va arribar a dir que els meus textos no tenien una «poètica» pròpia...

Qui?

Es diu el pecat però no el pecador.

És per dir-li que s'equivoca.

Jo, de moment, només sé llegir d'es-

querra a dreta, i, com a mitjancer entre personatges i receptor, entre història i receptor, només sé servir les coses d'esquerra a dreta.

Parles de la forma canònica del drama?

És el primer teatre que vaig començar a llegir. Si he de rellegir textos, agafo un Miller, un Dürrenmatt o un Lorca...

Que no són precisament autors convencionals ni acomodaticis.

No, esclar, m'agraden però no són els models directes. Faig més aviat una escriptura «queca».

Sí, home, i què més. Si vols et compro un fuet i et flagel·les una mica. Perdona.**La teua obra «rodona» és molt més sòlida i travada que molts experiments autocomplaents i estèrils que em cauen a les mans.**

Prou, sisplau.

Sí, ja acabo. Què me'n dius de la teua activitat com a «dramaturgista»? Certament, has signat direccions i dramàtics, però em refe-

reixo a la feina de documentació i d'assessorament que, per exemple, has fet amb Carles Alfaro.

A l'Institut del Teatre ensenyen que la feina del dramaturg ofereix opcions més enllà de l'escriptura. Allò que en diuen «dramaturg en el sentit alemany del terme».

Tot i que no és una opció gaire explorada a casa nostra.

Al meu món ideal, jo podria fer la feina que volgués. I t'asseguro que seria aquesta. I la de la pedagogia, per descomptat. Amb l'Alfaro, vaig començar accidentalment. Jo feia una pràctica de l'Institut, una mena de convidat de pedra privilegiat. Muntàvem *Ròmul, el Gran* de Dürrenmatt al TNC. De cop i volta, algú va preguntar: «A Roma hi havia forquilles?». L'Alfaro, que és molt meticulós, va dir: «Això ho hem de saber». I ja em tens a mi investigant i documentant-me sobre l'autor, sobre Roma, sobre el llenguatge... Vaig elaborar un dossier que el director va considerar «vital» que llegís tota la companyia. Al seu següent espectacle, *La controvèrsia de Valladolid*, l'Alfaro ja em va contractar per a aquesta feina. Quan em van haver de fer els papers,

la productora no sabia de què li parlaven: quina mena de feina era aquella?

I quina mena de feina era?

Ha, ha! (*Riu.*) Documentar abans i durant l'espectacle, assistir als assajos per solucionar dubtes, etc.

Hauries pogut anar més enllà: adaptació, per exemple.

No va ser el cas.

Una última cosa: com veus el futur de la teva obra dramàtica?

Si hagués vist obres meves estrenades a dojo, potser podria aventurar alguna resposta. Estic amoïnats per què passarà quan s'estreni *El factor Luxemburg*. De vegades vas als assajos i tot et sembla meravellós. D'altres, em poso a pensar que les rèpliques són horroroses, que tot és redundant, que no interessarà ningú... No sé si mai no explicaré alguna cosa millor que com ho han fet d'altres.

Si no ho provem...

Ho provo, ho provo. No et preocupis, no caldrà que compris el fuet.

Gràcies.